

Amerika választ

Amerika ismét elnökválasztásra készül, és függetlenül attól, hogy Donald Trump elnyeri-e a Fehér Házat, az idei választási küzdelem történelmi távlatokból mindenképpen rendhagyónak tekinthető. A két meghatározó párt soha nem választott meg olyan mértékű társadalmi elutasítottsággal bíró elnökjelölteket, mint Hillary Clinton és Donald Trump. Noha korábban is előfordult, hogy valamelyik nagy pártban a korabeli politikai fősodron kívül álló, harsány populizmust megtestesítő személy nyerje el az elnökjelöltséget, mint például Andrew Jackson 1824-ben, Barry Goldwater 1964-ben vagy Ronald Reagan 1980-ban, ám Trump az említettekhez képest is egyedi jelenségnek tekinthető. Mellette önmagában történelmi jelentőségű Clinton első esélyes női jelöltként való fellépése is.

Ám az idei választási kampány sajátosságai a fősodratú republikánus politikusok lezereplésével, a mindkét oldalon tapasztalható elitellenes mozgalmak felerősödésével és a politikai táborok közötti hasadék kiszélesedésével nem érhatték váratlanul az elemzőket. Noha a Barack Obama vezette Egyesült Államok gazdasági teljesítménye és egészségügyi reformja figyelemre méltó eredmények, ám az elnök egy politikai konfliktusokkal terhes országot hagy örökül. Obama baloldali társadalompolitikai célkitűzései ellenére a globalizáció árnyoldalai hosszú ideje egyre erőteljesebben érintik az amerikaiak széles rétegeit. Emellett az összességében javuló közbiztonsági adatok dacára a továbbra is a hétköznapiak részét képező fegyveres ámokfutások, a faji konfliktusokat megjelenítő zavargások, valamint a szélsőséges iszlamizmushoz köthető terrorcselekmények (például San Bernardino) nem javították az amerikai lakosság szubjektív biztonságérzetét.

Mindeközben külpolitikai tekintetben egy alapvetően defenzív, visszahúzó Amerika képe rajzolódik ki. Noha ez részben tudatos külpolitika eredménye, jobbára az Obama-kormányzat akarata ellenére alakult így. Függetlenül attól, hogy a kudarcokban mekkora felelőssége van a jelenlegi elnöknek az elődökhöz és az amerikai kormány hatókörén túli nemzetközi folyamatokhoz képest, mindez zavaró a sikerekhez és a globális elsőséghez szokott amerikaiak számára. Az Iszlám Állam felemelkedése, Oroszország és Irán regionális térnyerése, Kína gazdasági és katonai hatalmának folyamatos növekedése, ha nem is a legfontosabb témák a kampányban, de jelentős muníciót biztosítanak az Amerika újjáélesztését ígérő Trump számára.

Mindezek tükrében az idei elnökválasztás legalább annyira szól az amerikai politikai elit kudarcairól és a rendszer problémáiról, mint magukról az elnökjelöltekről. Az elitellenesség az egyik legfontosabb hívószó a kampányban.

Mindemellett az Egyesült Államok továbbra sem veszítette el azokat a képességeit, amelyek nemzetközi elsőségét nagymértékben megalapozták: az önreflexiót és a megújulási képességet. A korábbi fősodron kívül álló csoportok és eszmék sikerei és befolyásának növekedése bizonyos tekintetben ezekről tesznek tanúbizonyságot. Kérdés, hogy a következő elnök mennyiben akar és tud a fenti amerikai képességekre építve sikeressé válni, de erre legkorábban a négy év múlva esedékes elnökválasztáson kapunk csak választ.